

Motion till riksdagen

1989/90:L603

av Martin Olsson m.fl. (c)

Skadeståndsansvaret vid kärnkraftsolyckor

Kärnkraftsindustrins ägare behöver endast ansvara för 800 milj. kr. per atomolycka. I förhållande till de kostnader en sådan olycka kan förorsaka är ansvarsbeloppet synnerligen lågt. Tjernobylyckan föranledde exempelvis skador som uppskattats till minst 80 miljarder kronor, vilket innebär att i Sverige gällande ansvarsbelopp motsvarar endast en procent av skadekostnaden.

Inom centerpartiet anser vi att kärnkraftsindustrin – liksom all annan verksamhet – skall stå för sina kostnader även när det gäller de risker som verksamheten kan medföra. Vi återkommer därför i denna motion med kravet på att åtgärder vidtas för att kärnkraftsindustrin skall ta fullt ekonomiskt ansvar för de olyckor som kan inträffa. Nuvarande förhållande med lågt ansvar för ägarna innebär att samhället i mycket hög grad subventionerar kärnkraftsindustrin, vilket vi anser oacceptabelt.

Det ekonomiska ansvaret för atomolyckor är reglerat enligt internationella överenskommelser, som Sverige liksom flertalet övriga västeuropeiska stater har ratificerat. Det gäller Pariskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område och Brysselkonventionen om supplerande statsansvar. Ersättningssystemet verkar enligt konventionerna i flera steg. Anläggningssinnehavarens ansvar utgör första steget och är i vårt land enligt atomansvarighetslagen 800 miljoner kronor. I andra steget skall stat där anläggningen är belägen ansvara upp till en viss nivå och i tredje steget ansvarar den nämnda staten tillsammans med övriga konventionsstater för skador upp till ungefär en miljard svenska kronor. I den svenska lagstiftningen har man dessutom infört ett fjärde steg enligt vilket svenska staten har ett ansvar som gör att den sammanlagda ersättningen kan uppgå till 3 miljarder kronor per atomolycka.

Det är en viktig princip att alla verksamheter skall bära sina kostnader, inte bara för den direkta produktionen utan också för de risker som verksamheten kan innebära. Det gäller t.ex. för industrier och transporter. Företagen i dessa branscher måste genom försäkringar eller på annat sätt svara för de kostnader som deras produktionsprocesser genom olyckor eller skador

kan förorsaka. Deras produktionskostnader och därmed priset på deras produkter belastas med försäkringspremier för att företaget skall kunna svara mot de ersättningsanspråk som kan komma att ställas.

Kärnkraftsindustrin är alltså ett anmärkningsvärt undantag från denna regel att olika verksamheter skall kunna svara mot eventuella ersättningsanspråk och därigenom stå för den verkliga kostnaden för sin produktion. Som nämnts svarar ägarna av kärnkraftverken endast för en ringa bråkdel av de skador som verksamheten kan förorsaka. Härigenom skjuter kärnkraftsindustrin över kostnaderna för eventuella olyckor och därav följande skadestånd på samhället eller på de enskilda personer och företag som drabbas. Systemet innebär alltså att kärnkraftsindustrin subventioneras av samhället.

Anledningen till att kärnkraftsindustrins ansvar är så ringa är att kapaciteten på återförsäkringsmarknaden inte anses medge att försäkringar för en atomolycka kan tecknas på belopp överstigande en miljard kronor. Eftersom försäkringen skall motsvara minst 120 % av ansvarsbeloppet har detta satts till 800 milj. kr.

Det är dock uppenbart att man i vissa länder, som har tillträtt de nämnda konventionerna, försäkrat eller garanterat högre belopp. I Västtyskland uppgår exempelvis ägarnas ansvar till ca 1,8 miljarder svenska kronor och i Nederländerna till ca 1,3 miljarder svenska kronor.

Eftersom vi finner det principiellt felaktigt att kärnkraftsindustrin inte svarar för kostnaderna för sina risker anser vi det angeläget att regeringen utan dröjsmål prövar förutsättningarna för att öka kärnkraftsindustrins ansvar. Målsättningen bör vara att även denna industri tar fullt ansvar. Om detta inte är möjligt bör i vart fall avsevärda höjningar av ansvaret genomföras. Västtysklands och Nederländernas metoder att lösa frågan så att ägaransvaret är betydligt högre än det svenska bör därvid bl.a. beaktas. Om det bedöms erforderligt bör Sverige verka för tillägg till gällande konventioner i syfte att uppnå utökat ägaransvar för atomolyckor och för att garantera skadelidande full ersättning.

Det är vidare synnerligare angeläget att de av oss förordade ersättningsprinciperna får en sådan internationell spridning att kärnkraftsindustrins fulla ansvar kommer att gälla inom och mellan länderna.

Skulle det visa sig att det inte blir möjligt att ålägga kärnkraftsindustrin ett obegränsat eller radikalt utökat ansvar, utgör detta enligt vår mening ytterligare ett skäl – utöver de stora riskerna – för att kärnkraftsindustrin måste avvecklas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökning av kärnkraftsindustrins ansvar för atomolyckor.

Stockholm den 11 januari 1990

Mot. 1989/90

L603

Martin Olsson (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Stina Eliasson (c)

Anders Svärd (c)

Rosa Östh (c)

Kjell Ericsson (c)

Bengt Kindbom (c)

Ingbritt Irhammar (c)

Birger Andersson (c)

Hugo Andersson (c)